

POPULARIZAČNÍ SDĚLENÍ

STATISTICKÁ ANALÝZA DAT, (PSY117)

Michaela Zahnášová

415009, Mediální studia a žurnalistika, Psychologie

Vyučující: Mgr. Stanislav Ježek, Ph.D.

Datum odevzdání: 1. 5. 2013

Fakulta sociálních studií MU, 2012/2013

Úvod

V této práci se pokusím podat popularizační výklad statisticky zpracovaných dat a získat tak aktivní zkušenost s prezentací statistik v popularizačním sdělení tak, jak by se mohlo objevit v některém z médií. Pro svou práci jsem si vybrala zpracování výzkumné studie o vlivu vybraných charakteristik rodinného prostředí na rizikové chování 15letých adolescentů, kterou provedli Jan Sebastian Novotný a Petr Okrajek v roce 2012. Výběr této studie byl čistě subjektivní, z osobního zájmu, jelikož mě toto téma rizikového chování adolescentů zaujalo nejvíce z možných nabízených témat.

Níže se tedy pokusím tato zjištěná data srozumitelně vyložit, tak aby je dokázal pochopit běžně vzdělaný čtenář a konzument jakéhokoliv článku, blogu, sloupku či přílohy novin, kde by se například mohla podobná popularizace objevit. Odborné výsledky tak přiblížím i laickému čtenáři tak, aby si je byl schopen aplikovat i do běžného života.

Má rizikové chování adolescentů souvislost s rodinným prostředím?

V roce 2012 byla provedena studie o rizikovém chování adolescentů se zaměřením na vliv některých rodinných charakteristik. Výzkum prováděl profesor z ostravské univerzity Jan Sebastian Novotný spolu s pracovníkem výzkumného pracoviště pediatrie lékařské fakulty v Brně Petrem Okrajkem. Cílem výzkumu, kterého se účastnilo 1635 adolescentů ve věku 15 let a jejich rodiče, bylo zjistit vzájemné souvislosti mezi přítomností vybraných negativních charakteristik rodinného prostředí a projevy jednotlivých typů rizikového chování. Rizikové chování v sobě zahrnuje ale širokou škálu negativních projevů, bylo tedy zkoumáno zejména ze tří oblastí, a to návykové chování, negativní projevy v psychosociální oblasti (jako např. agresivita, kriminální chování, sebepoškozování, šikana, vandalismus, rasismus, ...) a problematický sexuální život (brzký začátek, promiskuita, nedostatečná ochrana). Také charakteristiky rodinného prostředí byly blíže specifikovány a to na kouření a užívání alkoholu rodiči, konflikt rodiče/ů s dítětem, zaměstnání rodičů a míra zaměstnanosti, dlouhodobé nemoci rodičů a funkčnost rodiny.

Studie, která byla prováděna dotazníkovým šetřením, skutečně potvrzuje souvislost některých rodinných charakteristik s rozvojem rizikového chování, které je v poslední době velmi populárním tématem, jelikož se stále rozšiřuje a u některých typů se i snižuje věková hranice výskytu. Nasbíraná data byla podrobována testu zkoumající souvislost a odhalující případný vztah mezi dvěma jevy. Z takto získaných výsledků byl prokázán ale pouze přímý vliv kouření rodičů na kuřácké chování dítěte. Zde byla prokázána signifikantní souvislost, přičemž nejsilnější provázanost byla odhalena v případě, kdy jsou kuřáky oba rodiče. Jestli ale kouří pouze jeden nebo oba z nich, už není tak významným rozdílem. Mohli bychom zde tedy vidět vliv modelového chování a přejímání zažívaných vzorců. Rodiče kuřáci si tedy často vychovávají další generaci kuřáků. Přičemž intenzita daného chování už nehraje takovou roli a ani u konzumace alkoholu se už tato souvislost neprojevila.

Na rizikové chování dítěte (zejména to agresivní) mohou mít vliv konflikty s rodiči nebo snížený kontakt s matkou v důsledku zaměstnání nebo hospitalizace. U těchto dvou oblastí byl z testu vidět nejvýraznější efekt, co se týče nepřímých vlivů. Není zde ale již tak těsná

provázanost a tento jev může být ovlivněn řadou dalších okolností. Byl zde prokázán jen slabší vztah dosahující nižších hodnot, např. oproti případu kouření.

Zjištěný vliv negativních rodinných okolností není ve většině případů nijak výrazný. Je ale možné, že zde probíhá kompenzace jiným směrem než únikem do oblasti rizikového chování. Např. orientací na vrstevníky, sourozence, školní prostředí nebo zájmové aktivity. Výzkum se zaměřuje pouze na vliv rodinného prostředí a vůbec nebere v potaz širší sociální prostředí dítěte, jako je školní prostředí, vrstevníci, nebo intimní vztahy, které mají zvláště v tomto věkovém období velký vliv. Výsledky tohoto výzkumu tak spíše potvrzují jen souvislost mezi kuřáctvím rodičů a dětí než přímý vliv rodinného prostředí na rizikové chování adolescentů.

Zdroj:

Novotný, J. S., Okrajek, P. (2012). *Vliv vybraných charakteristik rodinného prostředí na rizikové chování 15letých adolescentů*. E-psychologie (online), 6 (2), 9-21 (cit. 1. 5. 2013). Dostupný z WWW: <http://e-psycholog.eu/pdf/novotny-okrajek.pdf>. ISSN 1802-8853.

I když to místy formulujete ne úplně šikovně, je vidět že se oproti minulé verzi snažíte zamýšlet nad výsledky. Opravu přijímám. 10b